

شکستن قفل اول

چرا تصویب FATF
برای اقتصاد ایران حیاتی است؟

رضا مهدیان

پژوهشگر حوزه
حقوق بین الملل

مسعود پزشکیان، رئیس جمهور دولت چهاردهم، در رقابت‌های انتخاباتی از لزوم احیای روابط خارجی گفت و بر این باور بود یکی از راه‌های رسیدن به اهداف برنامه هفتم توسعه، بهبود تجارت با کشورهای خارجی است. با روی کار آمدن او امیدها برای تلاش دولت در این راستا افزایش پیدا کرد. هرچند شرایط قمر در عقرب سیاسی و تحولات منطقه در این ۱۰۰ روزه، اوضاع را به گونه‌ای رقم زده که شاید فرصتی برای این مهم پدیدار نشده اما به هر حال دولت چهاردهم در صورت آرامش در شرایط منطقه‌ای بازم به زیرساخت‌هایی برای بهبود تجارت خارجی خود نیاز دارد و یکی از مهمترین این زیرساخت‌ها تصویب FATF است. اما چرا این موضوع برای اقتصاد ایران حیاتی است؟

رفع موانع بانکی و مالی: FATF مجموعه‌ای از توصیه‌ها و استانداردهای بین‌المللی برای مقابله با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم است. وقتی کشوری در فهرست سیاه FATF قرار می‌گیرد، بانک‌ها و مؤسسات مالی بین‌المللی از ترس مجازات و جریمه‌های احتمالی، روابط مالی با آن کشور را قطع یا محدود می‌کنند. ایران در فهرست سیاه FATF قرار دارد و این وضعیت باعث شده تا بسیاری از بانک‌ها و مؤسسات خارجی از همکاری با ایران خودداری کنند، که این امر به شدت تعاملات مالی بین‌المللی و انتقال سرمایه را مختل کرده است.

جذب سرمایه‌گذاری خارجی: سرمایه‌گذاران بین‌المللی به دنبال ثبات و شفافیت مالی هستند و FATF به عنوان یک استاندارد بین‌المللی در این زمینه عمل می‌کند. اگر ایران به توصیه‌های FATF عمل کند، سرمایه‌گذاران بیشتری حاضر خواهند شد تا در اقتصاد ایران سرمایه‌گذاری کنند. این باعث رشد تولید، افزایش اشتغال و بهبود زیرساخت‌ها می‌شود. در غیر این صورت، سرمایه‌گذاران از ترس ریسک‌های مالی و قانونی از ورود به بازار ایران اجتناب می‌کنند.

تسریع مبادلات تجاری: ایران برای تجارت بین‌المللی نیاز به سیستم مالی جهانی دارد. با قرار داشتن در فهرست سیاه FATF، ایران دسترسی محدودی به شبکه‌های مالی و بانکی جهانی دارد، و این باعث کندی تجارت و افزایش هزینه‌های می‌شود. تصویب FATF باعث تسهیل تجارت بین‌المللی، کاهش هزینه‌های مبادلات مالی و افزایش صادرات می‌شود.

کاهش هزینه‌های نقل و انتقال مالی: زمانی که ایران در فهرست سیاه FATF باشد، برای انجام هر گونه تراکنش مالی بین‌المللی، باید از مسیرهای پیچیده‌تر و پرهزینه‌تری استفاده کند. این مسیرها معمولاً هزینه‌های بالاتری دارند و منجر به از دست دادن فرصت‌های تجاری می‌شوند. تصویب FATF می‌تواند این هزینه‌ها را کاهش دهد و جریان مالی بین‌المللی را روان‌تر کند.

ارتقاء شفافیت و اعتماد جهانی: تصویب FATF به معنای تقویت شفافیت مالی و کنترل دقیق‌تر بر فعالیت‌های مالی است. این امر نه تنها برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی بلکه برای تقویت اعتماد در بین شرکای تجاری و اقتصادی داخلی نیز مهم است. شفافیت مالی به جلوگیری از فساد و تقویت نهادهای مالی داخلی کمک می‌کند. همچنین موضوعی است که باعث می‌شود شرکت‌های رتبه‌بندی اعتباری جهانی نظیر فیچ و اس‌اند‌پی نمرات بالاتری به ایران بدهند و این یعنی ریسک تعامل تجاری با ایران کمتر خواهد شد.

جلوگیری از تحریم‌های ثانویه: هرچند FATF مستقیماً تحریم اقتصادی اعمال نمی‌کند، اما کشورهای عضو ممکن است به دلیل نگرانی‌های مالی و پول‌شویی، تحریم‌های بیشتری علیه ایران اعمال کنند. این وضعیت می‌تواند باعث تشدید تحریم‌های اقتصادی و افزایش فشار بر اقتصاد ایران شود. با تصویب FATF، ایران می‌تواند از این تحریم‌ها و فشارهای مالی جلوگیری کند.

در مجموع، ادامه قرار گرفتن ایران در فهرست سیاه FATF باعث ادامه انزوای اقتصادی، محدودیت در دسترسی به منابع مالی بین‌المللی، افزایش هزینه‌های اقتصادی و از دست دادن فرصت‌های رشد اقتصادی می‌شود. از این رو، تصویب این قانون همانند بازکردن قفل اولیه درهای تعاملات مالی جهانی و کاهش فشارهای اقتصادی حیاتی است.

گزارش
بانکی

عکس: President.ir

خوشبینی به پول بریکس؟

مبادله مالی با هر نوع ارزی از مسیر بانک‌ها انجام می‌شود که بدون اف‌ای‌تی‌اف شدن نیست

جایگزینی دلار؟

همچنین، در چند هفته گذشته که مسئله بریکس دوباره تبدیل به مسئله روز شده بود، برخی از احتمال به وجود آمدن پول جایگزین میان این کشورها سخن گفتند و امیدوار بودند که این کشورها به کمک هم بتوانند دلار را حذف کنند؛ این در حالی است که با توجه به وضعیت دلار در تجارت جهانی، نقش ونفوذ آمریکا در سیاست و اقتصاد جهان و همچنین روابط گسترده اقتصادی و تجاری برخی اعضای بریکس با واشنگتن در حال حاضر چشم‌اندازی برای حرکت به این سمت وجود ندارد. بنابراین، این موضوع به این معناست که تصمیم‌گیران کشور در تنظیم سیاست خارجی باید بر مبنای واقعیات موجود و حتی نگاه تاریخی عمل کنند.

بریکس و پول مشترک

کشورها برای اینکه بتوانند یک پول مشترک داشته باشند، باید جریان تجارت، نیروی کار و سرمایه مابین آن کشورها حداکثر آزادی را داشته باشد؛ این به معنی آن است که اقتصادهای آن کشورها اقتصادهای شبیه به هم باشد. این در حالی است که کشورهای عضو بریکس هر یک اقتصادی متفاوت از دیگری دارند؛ برخی از مصرف‌کنندگان بزرگ انرژی و برخی دیگر تولیدکنندگان بزرگ انرژی هستند. بنابراین چنین گروهی نمی‌تواند یک ارز مشترک به وجود آورند. از سوی دیگر،

خوشبینی زیادی نسبت به بریکس وجود دارد. البته این مسئله برای مردمی که زمانی به دنبال عضویت دائم ایران در سازمان‌های نیز تصور می‌کردند وضعیت اقتصادی کشور بهبود می‌یابد امر جدیدی نیست. به چند دلیل واقع‌بینی نسبت به دستاوردهای بریکس ضروری است: اول اینکه، اگر چه به این نهاد به عنوان نمادی از حرکت به سمت چندجانبه‌گرایی نگرسته می‌شود اما رویکرد تمام اعضا در حال حاضر به چالش کشیدن نظم کنونی و نهادهای موجود در آن نیست. دوم اینکه، اگر چه سهم جمعی اعضا از تجارت جهانی کم نیست اما بسیاری از اعضا دارای روابط اقتصادی، فناورانه یا حتی امنیتی با آمریکا و غرب هستند، در نتیجه، در سیاست خارجی آنها، سیاست‌های آمریکا همچنان تأثیرگذار خواهد بود. آمریکا نیز از ابزارهای مهمی برای اثرگذاری بر سیاست خارجی اعضا در سطوح مختلف برخوردار است.

موضوع سوم، چالش‌ها یا حتی فقدان اطمینان میان اعضاست. در این خصوص، می‌توان به اختلافات چین و روسیه، چین و هند و دیگر موضوعات اشاره کرد که همین امر انسجام بریکس را نیز تحت‌تأثیر قرار خواهد داد. در کنار این‌ها، به نظر می‌رسد قدرت‌های عضو از جمله چین همچنان خواهان پیشبرد روابط با دیگر کشورها بر مبنای چارچوبی دوجانبه هستند تا اینکه خود را در قید و بند چارچوب نهادی و سازمانی کنند.

مریم رحیمی

خبرنگار اقتصادی

سروصدای پیمان بریکس، دیگر جهانی شده است؛ همین چند روز پیش، شورای آتلانتیک با انتشار گزارشی مدعی شد، «در حالی که وزاری دارایی و رؤسای بانک‌های مرکزی بیش از ۱۹۰ کشور در واشنگتن دی‌سی برای نشست‌های سالانه صندوق بین‌المللی پول (IMF) و بانک جهانی گرد هم می‌آیند، یک رویداد بزرگ اقتصادی دیگر در بخش دیگر جهان برگزار شده است. مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور جدید ایران در شهر کاراز روسیه در اجلاس گروه بریکس، با رهبران این گروه دیدار می‌کرد.

با این همه، تا زمانی که اصل را نداشته باشیم، اضافه کردن فرع دردی از ایران دوا نمی‌کند؛ مانند یک ماشین که با توانایی موتور و سوخت محرکه بنزین به حرکت درمی‌آید ایران هم باید تحریم‌ها را کنار زده و اف‌ای‌تی‌اف را بپذیرد تا بتواند مشکلات اقتصادی را حل کند. تا زمانی هم که یک ماشین موتور نداشته باشد، اضافه کردن پیمان‌های مختلف به مثابه اکسسوری‌های زیبا اما نه چندان کاربردی در ماشین به حساب می‌آیند. متأسفانه در کشور یک موج

نگاه
اقتصاددانان

مرتضی افقه استاد اقتصاد دانشگاه شهید چمران اهواز

بریکس جایگزین اف‌ای‌تی‌اف نیست

انتخابات آمریکا عبور کرد زیر ترامپ و کاملاً هریس، هر یک رویکرد متفاوتی نسبت به ایران دارند. باید دانست که آیا امکان ادامه و انجام مذاکره‌ها وجود دارد یا خیر؟ بریکس تشکیلات تازه‌تأسیسی است که حتی اگر اثرات خوبی داشته باشد، باید منتظر این تأثیرها ماند چرا که اثرگذاری این پیمان تازه‌تأسیس، زمان بر است.

در این فاصله زمانی تا به ثمر نرسیدن بریکس، ایران باید چه اقداماتی را انجام دهد؟

تصور می‌کنم ایران در اولین فرصت باید مشکلات تحریم را حل کند و بعد از آن مشکلات ناشی از تحریم منجر شده که برخی از کشورهای بریکس هم از تجارت با ایران سر باز بزنند. اگر تحریم حل نشود، ایران مجبور است به روال سابق بعد از اعمال تحریم‌ها نفت خود را با تخفیف و مانند قبل به کشورهای دیگر بفروشد. این مبادلات برای رفع تحریم‌ها کمک بلندمدتی نخواهد کرد و برای حل تحریم، باید مراودات خود را با جهان بهبود بخشیم تا بتوانیم توازن مبادله تجاری مثبتی با کشورهای غرب و شرق ایجاد کنیم.

به نظر تان رویای پول مشترک با کشورهای عضو بریکس واقعی می‌شود؟

اف‌ای‌تی‌اف یک مقررات بین‌المللی که صرفاً برای کشور ایران تهیه شده باشد نیست؛ همه سیستم‌های بانکی نسبت به آن حساسیت نشان می‌دهند. به همین دلیل اف‌ای‌تی‌اف را باید یک بحث کاملاً تخصصی و فنی برای مقابله با پولشویی دانست و هیچ معاهده‌ای هم جایگزین آن نمی‌شود. از سوی دیگر پیمان بریکس نمی‌تواند منجر به ایجاد یک پول مشترک بین کشورهای عضو شود چرا که اتحادیه اروپا و کشورهای قدرتمند دنیا آن را قبول نمی‌کنند. سیدمرتضی افقه، اقتصاددان در همین باره به هم‌میهن توضیح می‌دهد: هیچ کدام از کشورهای عضو این اتحادیه با کشورهای اروپایی مشکل ندارند و نیازی هم به ارز بریکس ندارند چرا که می‌توانند با همان دلار مراودات‌شان را انجام دهند. با توجه به اینکه سال‌ها قبل اتحادیه اروپا پوند را پول واحد مراودات معرفی کرد اما نتوانست دلار که ارز قدرتمند جهان است را کنار بزند، چنین تصویری بهبوده است.

به نظر شما اثرات کوتاه‌مدت و بلندمدت پیمان بریکس برای ایران چیست؟

بریکس در کوتاه‌مدت نمی‌تواند آن چنان تأثیرگذار باشد. همچنین باید از